

ΧΑΡΟΚΟΠΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ – ΤΜΗΜΑ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑΣ
ΠΜΣ: ΕΦΑΡΜΟΣΜΕΝΗ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ ΚΑΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΟΥ ΧΩΡΟΥ

ΔΡΟΜΟΙ ΣΥΝΥΠΑΡΕΞΗΣ ΤΟΥ
ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΜΕ
ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΕΣ ΧΡΗΣΕΙΣ –
ΟΙ ΠΕΡΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΗΣ ΜΗΛΟΥ
ΚΑΙ ΤΗΣ ΦΩΚΙΔΑΣ

ΤΟΠΙΚΗ ΒΙΩΣΙΜΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ
Κ. Χατζημιχάλης, Κ. Σαπουντζάκη
Ακ. Έτος 2019-2020

*Καλλιόπη Σαπουντζάκη,
Καθηγήτρια,
Τμήμα Γεωγραφίας,
Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο*

Τι Σημαίνει Αντικρουόμενες ή Ασύμβατες στη Γειτνίαση Χρήσεις;

- Χρήσεις που επιδρούν αρνητικά η μια στην άλλη, **με δυσμενείς κοινωνικές, ψυχολογικές, οικονομικές, λειτουργικές ή περιβαλλοντικές επιπτώσεις**

Διαμαρτυρία κατά της χωροθέτησης ΧΥΤΑ στο Ορβυόκαστρο Κερατέας

- Οχλούσες μεταποιητικές μονάδες (π.χ. βυρσοδεψεία) μέσα ή δίπλα σε περιοχές κατοικίας
- Οχλούσες (λόγω ηχητικής ρύπανσης) μονάδες αναψυχής (π.χ. κέντρα, διασκέδασης κλπ) δίπλα σε κατοικίες
- ΧΥΤΑ δίπλα σε περιοχές κατοικίας, γεωργικές καλλιέργειες και θέσεις απόληψης ή δεξαμενές πόσιμου νερού
- Νεκροταφεία δίπλα σε κέντρα αναψυχής
- Κέντρα και κόμβοι εμπορευματικών μεταφορών δίπλα σε σχολεία ή μονάδες νοσοκομειακής περίθαλψης
- Υπηρεσίες σίτισης δίπλα σε σφαγεία κτηνοτροφικές ή πτηνοτροφικές μονάδες
- Τουριστικά καταλύματα δίπλα σε βιομηχανικές μονάδες

Τι Σημαίνει Αντικρουόμενες Χρήσεις;

Νέος Βουτζάς: Οι πυρκαγιές της
Ραφήνας, Ιούλιος 2005.
Πηγή: Ξανθόπουλος Γ., 2005

- Χρήσεις που **παράγουν κινδύνους η μια για την άλλη** (πρατήρια καυσίμων σε ισόγεια πολυκατοικιών, πυλώνες της ΔΕΗ αλλά και παραθεριστικές κατοικίες μέσα στα δάση, βιομηχανικές μονάδες αλλά και ιχθυοκαλλιέργειας δίπλα σε ακτές κολύμβησης, φράγματα ποταμών κοντά και στα ανάντη οικισμών, λιγνιτορυχεία ή άλλες εξορυκτικές δραστηριότητες δίπλα σε πόλεις)

Τι Σημαίνει Αντικρουόμενες Χρήσεις;

- Οι κίνδυνοι στους οποίους εκτίθενται οι χρήσεις από ασύμβατες γειτονικές τους δεν είναι πάντα πραγματικοί, μπορεί να οφείλονται **στην πρόσληψη κινδύνων από τους χρήστες που εκτιμούν ότι θα πληγούν** (πχ υπεραντιδράσεις κατοίκων πόλεων από τη γειτνίαση τους με κεραίες τηλεπικοινωνιών, εκτιμήσεις για οικονομικό ρίσκο τουριστικών επενδύσεων από τη γειτνιασή με ιχθυοκαλλιέργειες, κλπ)

Φωτο από τις πλημμύρες Άρτας, 2015. Πηγή: Δήμος Άρτας. Οι κάτοικοι πιστεύουν ότι το φράγμα ΔΕΗ είναι η αιτία, δεν αναγνωρίζουν το ρόλο της παρόχθιας οικιστικής ανάπτυξης και του στενέματος της κοίτης του Άραχθου

Συχνά χαμηλού επιπέδου κίνδυνοι γεννούν οξείες και μαζικές αντιδράσεις της κοινής γνώμης, που μπορεί να συνοδεύονται από σοβαρές κοινωνικές και οικονομικές επιπτώσεις & αύξηση του ίδιου του κινδύνου. Αντίστροφα υπαρκτοί κίνδυνοι μπορεί να υποτιμώνται.

Η πρόσληψη κινδύνων είναι σημαντικός παράγοντας στις συγκρούσεις χρήσεων γης

Χαρτογραφήσεις πριν και κατά τη διάρκεια πλημμυρών των παρόχθιων περιοχών του Άραχθου στην περιοχή της πόλης της Άρτας, 2015.

Πηγή: Δήμος Άρτας.

Το στένεμα της κοίτης από τις επιχωματώσεις και την παρόχθια οικιστική ανάπτυξη ενέτεινε το πρόβλημα της πλημμύρας ως προς την έκταση και τις πληγείσες χρήσεις αλλά και ως προς το βάθος των πλημμυρικών υδάτων. Πόσοι όμως κάτοικοι της περιοχής αναγνωρίζουν αυτή την πτυχή του προβλήματος;

Υπάρχουν παραδείγματα αρμονικής συνύπαρξης αντικρουόμενων χρήσεων; Η περίπτωση της Μήλου

Γίνεται να συνυπάρξουν σκαμμένοι λόφοι ορυχείων με νερά κολύμβησης; Γιγαντιαίοι εκσκαφείς με ψάθινες ομπρέλες; Βαριά βιομηχανία με τουρισμό; Εξόρυξη με Περιβάλλον; Η Μήλος είναι το χαρακτηριστικότερο ίσως παράδειγμα ειρηνικής συνύπαρξης ορυχείων με την τοπική κοινωνία αλλά και την ακμάζουσα τουριστική βιομηχανία.

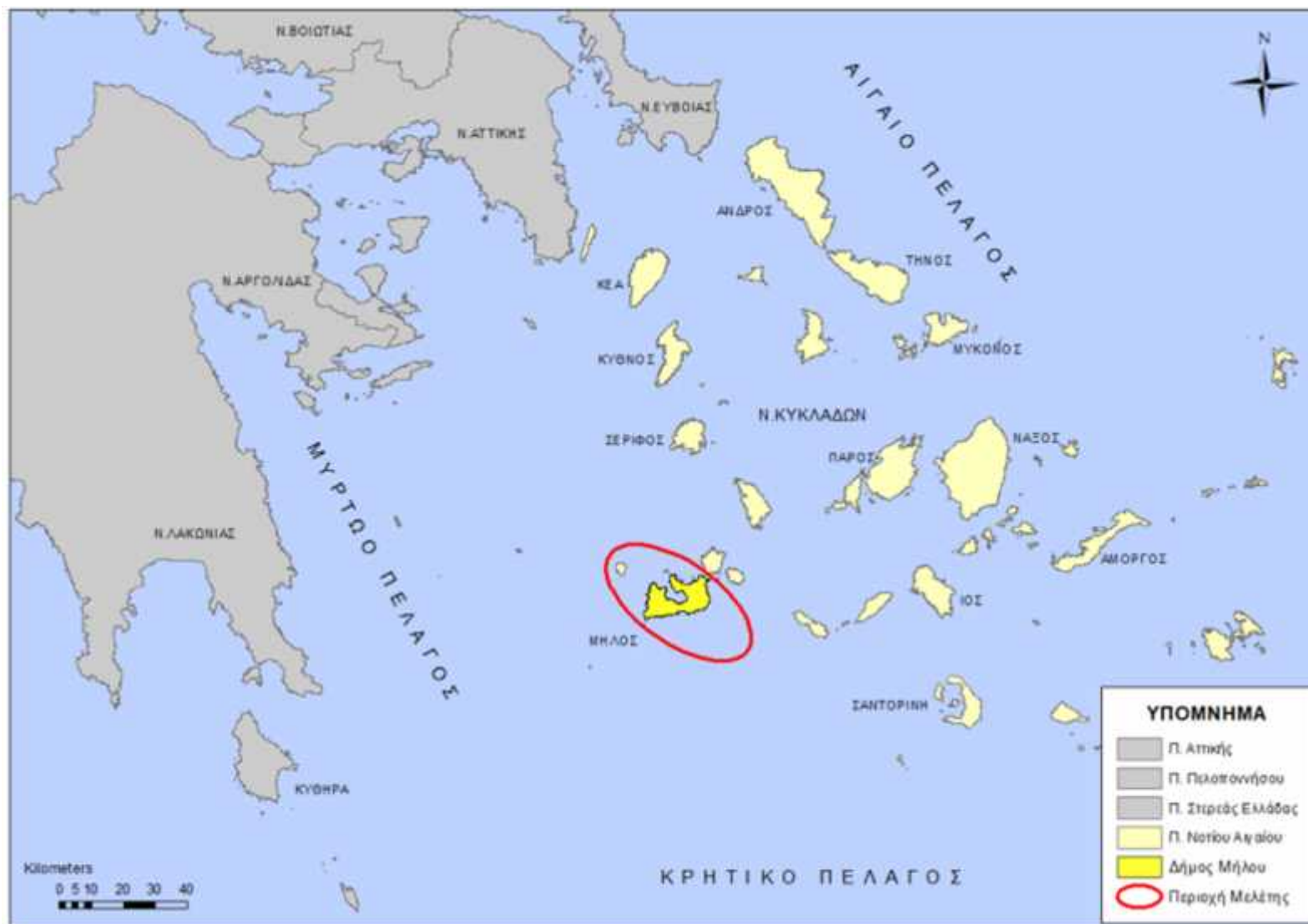

Ορυχείο Μπετονίτη στη Μήλο

***Το ανοικτό ορυχείο
Αγγεριάς, το μεγαλύτερο
ορυχείο μπετονίτη
παγκοσμίως λειτουργεί από
το 1986, και η εκμετάλλευση
του συνεχίζεται ανελλιπώς.
Το καλοκαίρι 2013
φιλοξενήθηκε εδώ και μια
ροκ συναυλία με φόντο το
φωτισμένο ορυχείο!***

Η θέση της Μήλου

Πηγή: Παλλόγλου Αναστασία 2018

Η περίπτωση της Μήλου

Ορυχείο Αγγεριάς Πηγή: StasiNews.gr

Η Μήλος αποτελεί δημοφιλή καλοκαιρινό προορισμό τουριστών απ όλον τον κόσμο. Αυτό που γνωρίζουν για το νησί είναι οι παραλίες. Λίγοι γνωρίζουν ότι **στη Μήλο εξορύσσεται το 9% της παγκόσμιας παραγωγής μπετονίτη** κατατάσσοντας την χώρα **3η στον κόσμο**. Η εξορυκτική δραστηριότητα στο νησί είναι έντονη από τους προϊστορικούς χρόνους, τότε που εξορυσσόταν οψιδιανός. Στους ιστορικούς χρόνους παρήγαγε καολίνη και ποζολάνη, ενώ από το 1952 παράγει μπετονίτη και περλίτη με **εννέα ενεργά ορυχεία** σήμερα. Ένα από αυτά η «Αγγεριά» έχει έκταση 2,5 χλμ μήκος και 700m πλάτος (Πάνος Βεργούλης, 2015, StasiNews.gr).

Χάρτης Ορυκτών Μήλου

Πηγή: Παλλόγλου Αναστασία, 2018

Πληθυσμός και Απασχόληση στη Μήλο, 2001-2011

Μόνιμος Πληθυσμός 2001					Μόνιμος Πληθυσμός 2011				
Ομάδες ηλικιών	Άνδρες	Γυναίκες	Σύνολο	Ποσοστιαία Κατανομή	Ομάδες ηλικιών	Άνδρες	Γυναίκες	Σύνολο	Ποσοστιαία Κατανομή
0-14	361	297	658	13,9%	0-14	372	319	691	13,9%
15-64	1.609	1.524	3.133	66,2%	15-64	1.553	1.528	3.081	61,9%
65+	458	486	944	19,9%	65+	595	610	1.205	24,2%
Σύνολο	2.428	2.307	4.735	100,0%	Σύνολο	2.520	2.457	4.977	100,0%

Μόνιμος Πληθυσμός
κατά Φύλο και
Ηλικία, 2001-2011

Ποσοστό Απασχόλησης ανά κλάδο, 2011

Περιγραφή	Πρωτογενής Τομέας	Δευτερογενής Τομέας	Τριτογενής Τομέας
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΜΗΛΟΥ	6,04%	29,68%	64,28%
ΔΗΜΟΣ ΜΗΛΟΥ	3,69%	29,76%	66,55%
ΔΗΜΟΣ ΚΙΜΩΛΟΥ	10,55%	35,68%	53,77%
ΔΗΜΟΣ ΣΕΡΙΦΟΥ	8,88%	29,75%	61,36%
ΔΗΜΟΣ ΣΙΦΝΟΥ	8,20%	28,16%	63,64%

Η προστατευόμενη (κόκκινη) οχιά της Μήλου

Χρήσεις Γης Μήλου – Υφιστάμενη Κατάσταση

Μήλος: Χωρική Διακυβέρνηση για την επίλυση συγκρούσεων

- Η Μήλος ανήκει στην Περιφ. Νοτίου Αιγαίου και χαρακτηρίζεται από διάχυτη βιομηχανική και εξορυκτική δραστηριότητα σε γειτνίαση με παραθεριστικές και τουριστικές χρήσεις καθώς και με ευαίσθητα και απειλούμενα, αλλά μεγάλης αξίας οικοσυστήματα. Σύμφωνα με την απογραφή 2011, 64% απασχολούνται στον τριτογενή τομέα, 30% στο δευτερογενή και 6% στον πρωτογενή. Η σχετικά ψηλή απασχόληση στο δευτερογενή τομέα, οφείλεται στην παρουσία μεγάλων εταιρειών εξόρυξης που εκμεταλλεύονται τα πλούσια κοιτάσματα του νησιού.

Πηγή: Wikipedia

- Το δύσκολο **στοίχημα της επίλυσης συγκρούσεων** στη Μήλο ήταν πάντα η **άτοπη συνύπαρξη εξορυκτικών δραστηριοτήτων, τουριστικών πόρων και πολύτιμων οικοσυστημάτων**. Οι προσπάθειες διακυβέρνησης μελετήθηκαν στα πλαίσια του ESPON 2.3.2 (για τη Χωρική Διακυβέρνηση από το Ευρωπαϊκό μέχρι το τοπικό επίπεδο).

Μήλος: Χωρική Διακυβέρνηση για την επίλυση συγκρούσεων

- Οι ανταγωνισμοί στη Μήλο εκκινούν από τα συμφέροντα του εξορυκτικού αλλά και του τουριστικού τομέα από τη μια, και την ανάγκη προστασίας απειλούμενων ειδών και οικοσυστημάτων σύμφωνα με Ευρωπαϊκές Συνθήκες / Οδηγίες από την άλλη. **Οι δρώντες διεκδικούν αλληλοσυγκρουόμενα δικαιώματα ανάπτυξης και προστασίας σε αυστηρά περιορισμένο γεωγραφικό χώρο.** Μια Ειδική Χωροταξική Μελέτη και τώρα ένα ΣΧΟΟΑΠ προσδοκάται να ρυθμίσει χρήσεις γης και δικαιώματα χωρικής ανάπτυξης και μια Περιβαλλοντική να προσδιορίσει ζώνες προστασίας.

- ✓ Το νησί είναι προικισμένο με ορυκτούς πόρους (άργυρο, βαρίτη) που την εξόρυξη τους εκμεταλλεύονται λίγες μεγάλες εταιρείες (SNB, Τιτάνας κλπ) και μερικές μικρές.
- ✓ Ταυτόχρονα φιλοξενεί βιοτόπους ψηλής προτεραιότητας προστασίας από άποψη όχι μόνο Ευρωπαϊκή αλλά και παγκόσμια. Μεταξύ των απειλούμενων ειδών είναι η οχιά (*Vipera schweizeri*).

Οι εγκαταστάσεις της "Βαρυτίνης" (S&B Industrial Minerals) στα Βούδια Μήλου Πηγή: Wikipedia.

Μήλος: Χωρική Διακυβέρνηση για την επίλυση συγκρούσεων

- Το στοίχημα ήταν και είναι η επίλυση συγκρούσεων και η οικοδόμηση συναίνεσης: (α) με **την οριζόντια έννοια** μεταξύ των αλληλοσυγκρουόμενων συμφερόντων των δρώντων σε τοπικό επίπεδο (β) με **την κατακόρυφη έννοια** μεταξύ των διαφόρων επιπέδων πολιτικής και διοικητικής εξουσίας από το ευρωπαϊκό (και το παγκόσμιο) μέχρι εκείνο της ΤΑ και της ίδιας της κοινότητας της Μήλου.

Ολόκληρη σχεδόν η δυτική Μήλος ανήκει στο Δίκτυο Natura 2000

- Τα επίπεδα της διοικητικής πυραμίδας (κεντρικό κράτος, περιφέρειες και ΤΑ) συνδέονται με σχέσεις ιεραρχίας. Η χάραξη πολιτικής παραμένει στο ανώτερο κυβερνητικό επίπεδο, ενώ τα χαμηλότερα, περιορίζονται στην έκφραση γνώμης, την εφαρμογή πολιτικών και την άσκηση ελέγχων. Πάντως οι Περιφέρειες σήμερα συμμετέχουν στο σχεδιασμό ανάπτυξης και στην έγκριση ΣΧΟΟΑΠ (σήμερα Τοπικά Σχέδια).

Μήλος: Χωρική Διακυβέρνηση για την επίλυση συγκρούσεων

Ειδικότερα οι φορείς που εμπλέκονταν είναι:

- Το **Ευρωπαϊκό Συμβούλιο και Ευρωπαϊκό Δικαστήριο** ως θεματοφύλακες των διεθνών και ευρωπαϊκών Συνθηκών σε σχέση ειδικότερα με τους βιοτόπους και τα προστατευόμενα είδη (Οδηγία Natura, Συνθήκη της Βέρνης κλπ)
- Το **ΥΠΕΚΑ (τότε ΥΠΕΧΩΔΕ)** ως ο αρμόδιος φορέας του **κεντρικού κράτους** για να προτείνει το ΠΔ θεσμοθέτησης των δικαιωμάτων ανάπτυξης και προστασίας
- Η **Νομαρχιακή** τότε Αυτοδιοίκηση Κυκλάδων
- Η **αναπτυξιακή εταιρεία (ΑΝΕΤΚΥ)** ως επιστημονικός σύμβουλος της περιφερειακής και ΤΑ, και φορέας εκπόνησης των χωροταξικών και περιβαλλοντικών μελετών αλλά και ως μεσολαβητής δημοσίου διαλόγου σε νομαρχιακό επίπεδο.
- Οι **δημοτικές αρχές** ως φωνή της τοπικής κοινότητας

Εγκαταλειμμένα θειωρυχεία Μήλου

Μήλος: Χωρική Διακυβέρνηση για την επίλυση συγκρούσεων

- Εκτός από τους πολιτικο-διοικητικούς παίκτες οι τοπικές ομάδες συμφερόντων συμπεριλαμβάνουν **επιχειρηματικές ομάδες (ιδιωτικές εξορυκτικές εταιρείες), τους ιδιοκτήτες γης και τους εργολάβους και επενδυτές του τουρισμού**. Υπάρχουν επίσης τοπικές ΜΚΟ με ενδιαφέρον για την τοπική ΒΑ και την προστασία των βιοτόπων και σπανίων ειδών .

- Σχετικά με το διάλογο μεταξύ των παικτών (πολιτικο-διοικητικών) και των ομάδων συμφερόντων για τη συμφωνία σε χάρτη χωρικής ανάπτυξης και προστασίας στη Μήλο, η ομάδα ESPON 2.3.2 κατέγραψε τόσο τις **ορατές και τυπικές μορφές επικοινωνίας όσο και τις αόρατες ή παρασκηνιακές**

Μήλος: Μηνύματα από τις διαδικασίες Χωρική Διακυβέρνησης

- ο Σύμφωνα με το Νόμο οι δημοτικές και νομαρχιακές τότε αρχές είχαν συμβουλευτικό ρόλο. Όμως, οι αυτοδιοικητικές αρχές αντλούν δύναμη από τη **ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΗ ΝΟΜΙΜΟΠΟΙΗΣΗ** τους και μπορούν να ασκούν πολιτική πίεση επειδή απολαμβάνουν της **ΕΜΠΙΣΤΟΣΥΝΗΣ** της τοπικής κοινότητας.
- ο Η Αναπτυξιακή Εταιρεία Κυκλάδων (ΑΝΕΤΚΥ) είχε επιρροή και διαπραγματευτική δύναμη λόγω της **ΝΟΜΙΚΗΣ ΤΗΣ ΜΟΡΦΗΣ/ ΤΑΥΤΟΤΗΤΑΣ** (ως κοινοπραξία του δημόσιου και ιδιωτικού τομέα) και **ΤΩΝ ΜΕΤΟΧΩΝ** της (Νομαρχία, Δήμοι, Ένωση Αγροτικών Συνεταιρισμών κλπ). Επί πλέον είχε κύρος ως φορέας παροχής γνώσης και με δυνατότητα πρόσβασης στους μηχανισμούς κατανομής πόρων.
- ο Η δύναμη των διαφόρων ομάδων συμφερόντων (εξορυκτικές εταιρείες, ιδιοκτήτες γης, επενδυτές τουρισμού) έγκειτο στη δυνατότητα τους για **ΕΝΣΤΑΣΕΙΣ Η ΠΡΟΣΦΥΓΕΣ ΣΤΟ ΣΤΕ** αλλά και το δυναμικό τους για αντίσταση στην εφαρμογή πολεοδομικής/χωροταξικής νομοθεσίας. Και κάτι άλλο: Οι εξορυκτικές εταιρείες έχουν το προνόμιο να θεωρούνται **ΕΛΚΥΣΤΙΚΟΣ ΕΤΑΙΡΟΣ** από τις τοπικές αρχές που επιζητούν να οικοδομήσουν μηχανισμούς συνεργασίας, ώστε να πετύχουν στόχους δημοσίων πολιτικών που δύσκολα χρηματοδοτούνταν (και τότε, αλλά περισσότερο τώρα) από το δημόσιο προϋπολογισμό.

Μήλος: Μηνύματα από τις διαδικασίες Χωρική Διακυβέρνησης

Τι επιδιώκουν οι εμπλεκόμενες ομάδες συμφερόντων;

► Οι εταιρείες εξόρυξης θα ήθελαν να διατηρήσουν τις **άδειες εξόρυξης** στις χαρακτηρισμένες περιοχές, ακόμη και να **επεκτείνουν τη δραστηριότητά τους**. Αντιστέκονται στις προσπάθειες σχεδιασμού ή απαγόρευσης εμπορευματικών μεταφορών σε τμήμα του οδικού δικτύου (για την προστασία ευαίσθητων βιοτόπων). Θα επιθυμούσαν αντίθετα **επέκταση του οδικού δικτύου** για ευκολότερη και χαμηλού κόστους μεταφορά των προϊόντων εξόρυξης.

► Οι ιδιοκτήτες γης ελπίζουν σε **ψηλότερους συντελεστές οικοδομικής αξιοποίησης** της γης και περιορισμό των όρων αρτιότητας (πιέζουν συνεχώς για μείωση του ορίου αρτιότητας από 2Ha σε 0,4Ha). Επιδιώκουν επίσης **την επέκταση του οδικού δικτύου** για να ενισχύσουν τις ευκαιρίες αξιοποίησης της γης τους και αντιστέκονται εξ ορισμού στην οριοθέτηση ζωνών απαγόρευσης της οικοδόμησης, πόσο μάλλον όταν αυτές οι ζώνες προορίζονται για την προστασία φιδιών!

Μήλος: Μηνύματα από τις διαδικασίες Χωρικής Διακυβέρνησης

Οι επιδιώξεις των ενδιαφερομένων

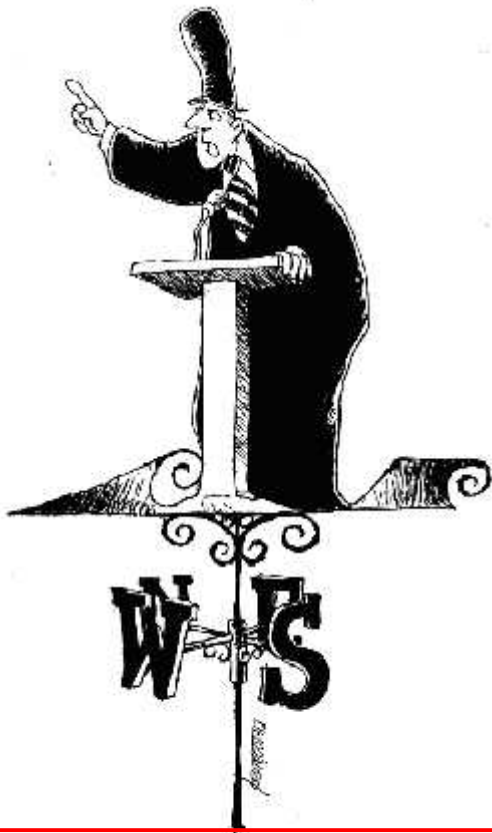
- Οι τοπικές ΜΚΟ επιδιώκουν: (α) θεσμοθέτηση ενός **εθνικού πάρκου στο δυτικό τμήμα της Μήλου** για την προστασία ευαίσθητων ειδών και για την ανάδειξή του σε πόλο οικοτουρισμού, (β) συγκρότηση ειδικού **φορέα διαχείρισης** και (γ) τη **χρηματοδοτική στήριξη** και συμπληρωματικά μέτρα για την ενδυνάμωση της αξίας και λειτουργικότητας του πάρκου (αποκατάσταση κλειστών ορυχείων, κατασκευή παρατηρητηρίων, υλοποίηση μικρών υδρευτικών έργων κλπ).

Όλες αυτές οι διεκδικήσεις και τα συμφέροντα συνυπάρχουν σ' ένα πλαίσιο που καθορίζεται σε μεγάλο βαθμό από την υποχρέωση της χώρας να τηρήσει τη **συνθήκη της Βέρνης** και να ενσωματώσει τη Δυτική Μήλο στο **δίκτυο NATURA 2000**.

Μήλος: Μηνύματα από τις διαδικασίες Χωρικής Διακυβέρνησης

Οι επιδιώξεις των ενδιαφερομένων

Πολιτικοί που ακολουθούν τον άνεμο

- Οι συμμαχίες άλλαζαν διαρκώς. Μέχρι το 2000 ο Δήμος και οι εξορυκτικές εταιρείες είχαν ανταγωνιστικές θέσεις, αργότερα διαφάνηκε η δυνατότητα συμμαχίας με τη μορφή κοινού αναπτυξιακού φορέα. Οι φορείς αυτοδιοίκησης αντιστάθηκαν επί μακρόν στις προτάσεις της περιβαλλοντικής μελέτης και βρέθηκαν απέναντι στο ΥΠΕΧΩΔΕ και την ΑΝΕΤΚΥ. Πάντως από τα μέσα της δεκαετίας 2000 η ΑΝΕΤΚΥ επιχειρεί να προσεγγίσει τις προσδοκίες της τοπικής κοινότητας, να πληροφορήσει και ευαισθητοποιήσει το κοινό, πάνω σ' ένα Σχέδιο σύνθεσης και συμβιβασμού. Η παλιά εταιρική σχέση μεταξύ ΑΝΕΤΚΥ και Υπουργείου έχασε έδαφος προς όφελος μιας νέας μεταξύ ΑΝΕΤΚΥ, τοπικών αρχών και της κοινότητας.

- Τα μέσα οικοδόμησης συναίνεσης ήταν **ανοικτές συναντήσεις με συμμετοχή του κοινού** και των εμπλεκόμενων. Το 2006 ανατέθηκε σε ιδιωτική εταιρεία μια **έρευνα με ερωτηματολόγιο** για να αξιολογηθεί η στάση του κοινού και των τουριστών έναντι των προστατευόμενων ειδών. Αυτά τα ερωτηματολόγια θα βοηθούσαν προς μια στρατηγική επικοινωνίας με στόχο ένα συναινετικό σχέδιο.

Μήλος: Η κατάσταση σήμερα

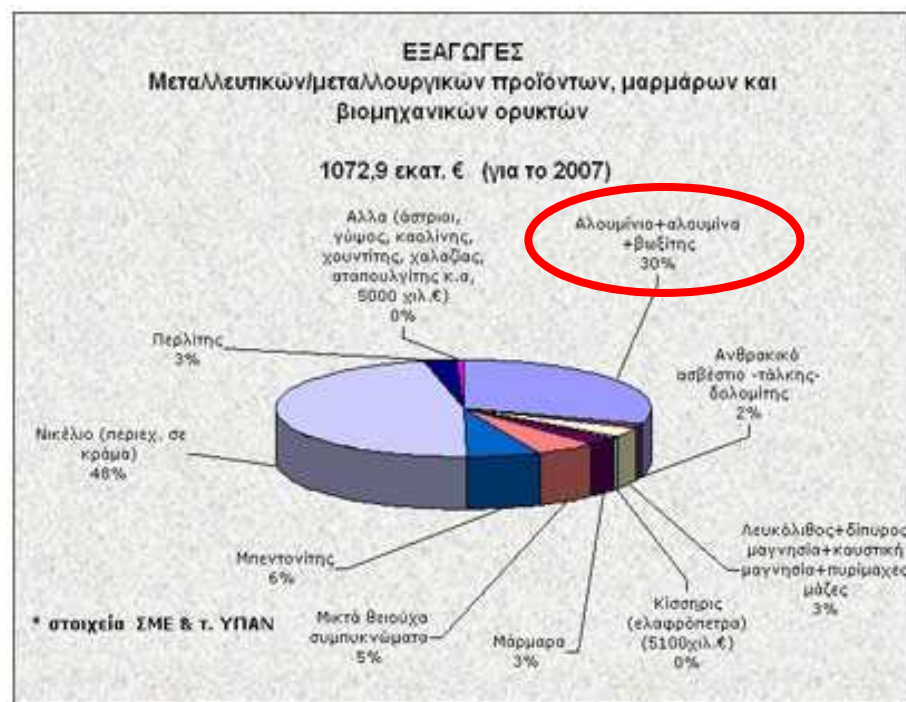
Για την περιοχή της Δυτικής Μήλου θεσμοθετήθηκε το 2006 Κοινή Υπουργική Απόφαση (Κ.Υ.Α.) «Καθορισμός όρων και περιορισμών για την προστασία, διατήρηση και διαχείριση της φύσης και του τοπίου σε χερσαία και υδάτινα τμήματα της δυτικής Μήλου» (Φ.Ε.Κ. 1071 Δ'/22-12-2006) που καθόριζε λεπτομερώς τις χρήσεις γης και τους όρους και περιορισμούς δόμησης στην περιοχή.

Η ισχύς της απόφασης έληξε το 2009 και από τότε έχει ξεκινήσει διαβούλευση για τη θεσμοθέτηση ενός ΠΔ που θα καθορίζει οριστικά τις χρήσεις γης και τους όρους δόμησης στη δυτική Μήλο. Το ΣΧΟΟΑΠ δεν έχει θεσμοθετηθεί ακόμη.

Σύγχυση και μπερδέματα της διοίκησης

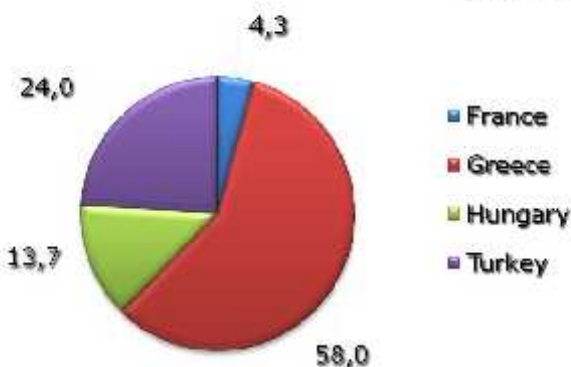
Παραλληλισμοί της περίπτωσης Μήλου με τη Φωκίδα: Εξαγωγή ορυκτά και λειτουργική ανάπτυξη «από τα πάνω» σε σύγκρουση με ενδογενή

www.orgkioaristies.net

ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΒΩΞΙΤΗ ΕΝΤΟΣ ΕΕ

(source: USGS 2014)

Η Ελλάδα κατατάσσεται:

- 1η μεταξύ των EU27 με 86% της παραγωγής
- 1η μεταξύ των EU33 με 68% της παραγωγής
- 12η στον κόσμο με 1% της παραγωγής

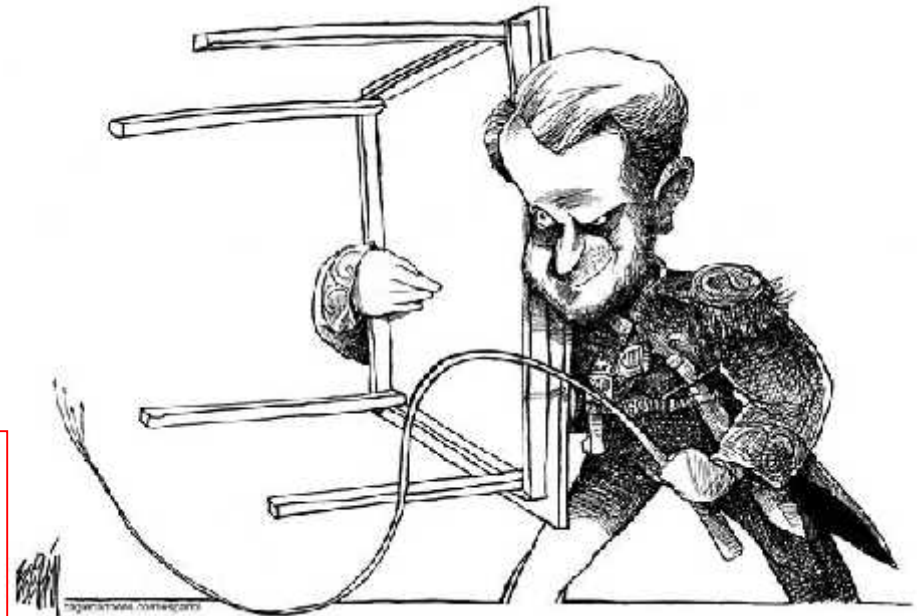
✓ Η εγχώρια παραγωγή βωξίτη από 3 επιχειρήσεις για το 2014 παρέμεινε στα ίδια υψηλά επίπεδα με το 2013 εξασφαλίζοντας την μεταλλουργία αλουμίνας-αλουμινίου (διοχετεύεται περίπου το 80%) ενώ ένα σημαντικό ποσοστό εξήχθησαν στην διεθνή αγορά για άλλες χρήσεις πχ. χαλυβουργία, τσιμεντοβιομηχανία, παραγωγή πετροβάμβακα, λειαντικών μέσων κλπ). **Η Ελλάδα διατηρεί τη θέση της (1η) μεταξύ των EU27 ως βωξιτοπαραγωγός χώρα.**

✓ Η Ελλάδα είναι από τις σημαντικότερες βωξιτοπαραγωγές χώρες όχι μόνο στην ΕΕ αλλά και παγκοσμίως. Η εξόρυξη του βωξίτη στη χώρα γίνεται κατά 65% με υπόγειες εκμεταλλεύσεις, 35% με υπαίθριες. Οι εξαγωγές ελληνικού βωξίτη ξεπερνούν τα 30 εκατ.€ ετησίως. Οι ελληνικές εταιρείες απασχολούν περί τα 700 άτομα.

Παραλληλισμοί της περίπτωσης Μήλου με τη Φωκίδα: Αναλογίες ως προς τους παίκτες και τις ενδιαφερόμενες κοινωνικές ομάδες

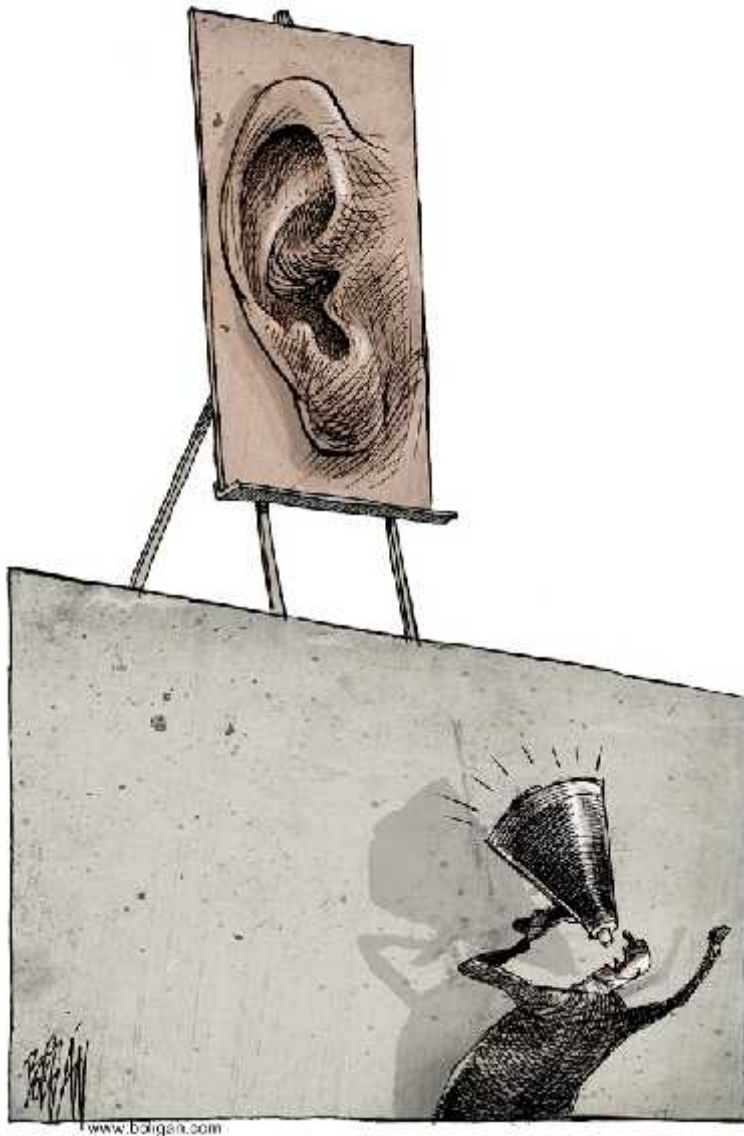
- ➡ ...Και στην περίπτωση του χωροταξικού (ΠΠΧΣ) της Φωκίδας εμπλέκονται όλα τα πολιτικο-διοικητικά επίπεδα από το διεθνές (οι Δελφοί είναι μνημείο παγκόσμιας πολιτιστικής κληρονομιάς UNESCO) και της κεντρικής κυβέρνησης μέχρι των Δήμων.
- ➡ ...Και στην περίπτωση της Φωκίδας εμπλέκονται εξορυκτικές εταιρείες και άλλες επιχειρηματικές ομάδες, ιδιοκτήτες γης, εργολάβοι και επενδυτές τουρισμού με ανάλογα συμφέροντα.
- ➡ ...Και στις δύο περιπτώσεις υπάρχουν ΜΚΟ που αγωνίζονται για ήπιες μορφές ΒΑ και περιβαλλοντική προστασία.
- ➡ ..Και στις δύο υπάρχουν εναλλασσόμενες συμμαχίες και παρασκηνιακές πιέσεις

➡ **...Ποιος όμως είναι ο φορέας έντασης γνώσης και διαμεσολάβησης στη Φωκίδα; Ποιος είναι ο ρόλος της ΑΝΦΩ; Που και ποιες είναι οι διαδικασίες διαβούλευσης με το κοινό;**

Το τραπέζι της διαπραγμάτευσης

...Και άλλοι παραλληλισμοί αλλά και αποκλίσεις μεταξύ Μήλου και Φωκίδας

Τα αυτιά των αρμοδίων

➡ ... οι εξορυκτικές και άλλες επιχειρήσεις δεν συμμετέχουν σε εκδηλώσεις διαλόγου, ημερίδες κλπ. Δεν υπάρχει **κουλτούρα διαλόγου** με αντίπαλα συμφέροντα. Οι πιέσεις είναι παρασκηνιακές.

➡ .. Οι μεγαλο-επενδυτές την εποχή της κρίσης γίνονται πολυπόθητοι εταίροι της Αυτοδιοίκησης. Σε κάθε περίπτωση είναι υπόχρεοι **αντισταθμιστικών ωφελειών αν το θεσμικό πλαίσιο το επιβάλλει** και η ένταξη τους σε ανοικτές και τυπικές διαδικασίες διαβούλευσης γίνεται υποχρεωτική.

➡ ... Η έλλειψη σοβαρού δημοσίου διαλόγου (με εισροή γνώσης) συσκοτίζει τις περιβαλλοντικές συνέπειες δημοφιλών μορφών χωρικής ανάπτυξης (τουρισμός, παραθερισμός με οικοδομική αυθαιρεσία) που έχουν το ελεύθερο να πηγαίνουν παντού ακόμη και στις ζώνες προστασίας του αρχαιολογικού χώρου.

Ανοικτά ερωτήματα ενός διαλόγου για τη συνύπαρξη ή ασυμβατότητα χρήσεων γης στη Φωκίδα

- ▶ Η μονοκαλλιέργεια του (αγρο)τουρισμού και της ελαιοκαλλιέργειας (με κλείσιμο ορυχείων βωξίτη και απομάκρυνση ιχθυοκαλλιεργειών) είναι κάτι επιθυμητό για τη Φωκίδα; Είναι έτοιμη να αναλάβει το ρίσκο μιας **μη διαφοροποιημένης οικονομίας**;
- ▶ Η κοινωνία της Φωκίδας έχει γνώση της κάθετης σύνδεσης των επιχειρήσεων βωξίτη με τις επιχειρήσεις παραγωγής αλουμινίου σε άλλους Νομούς και Περιφέρειες; Πως αντιλαμβάνεται τις **επιπτώσεις κλεισίματος των ορυχείων στις προοπτικές των διασυνδεόμενων επιχειρήσεων αλλά και την απασχόληση, ανεργία και ανάπτυξη των Νομών ή Περιφερειών που τις φιλοξενούν**;

- ▶ Η τοπική κοινωνία έχει **πληροφόρηση συστηματική και αξιόπιστη** για τις χρήσεις (δημοφιλείς και μη) που προκαλούν περιβαλλοντικές βλάβες και το είδος τους; Γνωρίζει ότι δεν είναι μόνο τα ορυχεία αλλά και ο μαζικός τουρισμός και η εκτός σχεδίου οικοδόμηση, που βλάπτουν και μάλιστα ταχύρρυθμα και σωρευτικά;

Ανοικτά ερωτήματα ενός διαλόγου για τη συνύπαρξη ή ασυμβατότητα χρήσεων γης στη Φωκίδα

- ▶ Η τοπική κοινωνία έχει ενσωματώσει στο διάλογο τα δεδομένα για το ρόλο του **βωξίτη στις εξαγωγές και άρα το εμπορικό και το ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών;**
- ▶ Έχει υπάρξει προβληματισμός για θετικές οικονομικές και άλλες επιπτώσεις και συνέργειες μεταξύ των εκ πρώτης όψεως αντίπαλων χρήσεων, όπως η εξόρυξη και ο τουρισμός (πχ μέσω της παραπέρα αξιοποίησης και ενίσχυσης του μεταλλευτικού πάρκου Φωκίδας – Vagonetto);
- ▶ Έχει υπάρξει προβληματισμός για τον **κατάλληλο συντονισμό** μεταξύ των ενδιαφερόμενων; Πως γίνεται π.χ. η παρούσα Ημερίδα αλλά και η άλλη με τίτλο «Ημέρες Κορινθιακού» να πραγματοποιούνται μετά τη γνωμοδότηση της Λιμενικής Επιτροπής «για παράταση ισχύος της παραχώρησης του δικαιώματος για τη χρήση χώρου αιγιαλού και παραλίας εντός της χερσαίας ζώνης λιμένα Ιτέας από την εταιρεία Ευρωπαϊκοί Βωξίτες ΑΕ» (4/2/2015);

Ανοικτά ερωτήματα ενός διαλόγου για τη συνύπαρξη ή ασυμβατότητα χρήσεων γης στη Φωκίδα

- Πράγματι για να είναι ανεκτή μια εξορυκτική δραστηριότητα όπως του βωξίτη σε ευαίσθητο περιβάλλον φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς πρέπει να **οριοθετείται με αυστηρότητα και να εκπληρώνει σκληρούς όρους για τη μείωση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων**. Γιατί όταν δεν εκπληρώνονται οι όροι, δεν καθίστανται υπόλογα τα αρμόδια ελεγκτικά όργανα της Πολιτείας, (ΥΠΕΚΑ) και δεν υποβάλλονται προσφυγές στα διοικητικά δικαστήρια;

- Στη θετική γνωμοδότηση της Λιμενικής Επιτροπής περιλαμβάνεται ο όρος «να δεσμευτεί η εταιρεία για μεγιστοποίηση των **αντισταθμιστικών ωφελημάτων** για την Ιτέα και το Δήμο Δελφών». Γιατί αυτά τα ωφέληματα δεν εισάγονται σε ανοικτό δημόσιο διάλογο και δεν **συγκεκριμενοποιούνται**;

- Φαίνεται ότι από τη λειτουργία των σταθμών φορτοεκφόρτωσης ανακύπτουν ανησυχίες των πολιτών για **κίνδυνους για τη δημόσια υγεία** (γνωμοδότηση Λιμενικής Επιτροπής 02/2015); **Κίνδυνοι (κατολισθητικοί και υδρολογικοί)** προκύπτουν και από τις θέσεις του Παρατηρητηρίου Μεταλλευτικών Δραστηριοτήτων. Πως θα γίνει διάλογος χωρίς φορέα παροχής γνώσης;

Ανοικτά ερωτήματα ενός διαλόγου

- Γίνεται αναφορά σε **κινδύνους ρύπανσης από βαρέα μέταλλα με επιδράσεις στη θαλάσσια τροφική αλυσίδα**. Η προσκόμιση σχετικών επιστημονικών τεκμηρίων στο διάλογο θα ανέτρεπε τα δεδομένα και τη στάση καθοριστικών παικτών όπως του ΣΤΕ
- Ο **χαρακτηρισμός μιας περιοχής ως περιοχής μαζικού τουρισμού σ'ένα χωροταξικό σχέδιο δεν την καθιστά αυτόματα προορισμό μαζικού τουρισμού** όταν λείπουν μια σειρά από προαπαιτούμενα (ενδιαφέρον τουριστικών φορέων, παγιωμένη αντιτουριστική εικόνα, οικονομική ιστορία συνδεδεμένη με τα ορυχεία και το βωξίτη, ξένα προς τον τουρισμό πολιτισμικά πρότυπα κλπ). Όπως συνέβη με το ΒΙΟΠΑ Άμφισσας...